
Ministru kabineta noteikumi Nr.890

Rīgā 2013.gada 17.septembrī (prot. Nr.49 85.§)

Higiēnas prasības bērnu uzraudzības pakalpojuma sniedzējiem un izglītības iestādēm, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmu

*Izdoti saskaņā ar Epidemioloģiskās drošības likuma
38.¹ pantu*

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka higiēnas prasības valsts un pašvaldību iestādēm, juridiskajām vai fiziskajām personām, kuras sniedz bērnu uzraudzības pakalpojumu ārpus bērna dzīvesvietas, un izglītības iestādēm, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmu (turpmāk – pakalpojuma sniedzējs).

2. Bērnu uzraudzības pakalpojumus iedala īslaicīgos pakalpojumos un pilna laika pakalpojumos atbilstoši normatīvajiem aktiem par bērnu uzraudzības pakalpojumu un bērnu uzraudzības pakalpojuma sniedzēju reģistrēšanas kārtību.

3. Šo noteikumu I nodaļā, 12., 13., 15., 16., 18., 22., 23., 24., 30., 46.punktā, VII, VIII nodaļā un 52., 53., 54., 55. un 57.punktā minētās prasības piemēro arī īslaicīga pakalpojuma sniedzējam.

4. Par noteikumu ievērošanu ir atbildīgs pakalpojuma sniedzējs.

5. Higiēnas prasību ievērošanu kontrolē Veselības inspekcija.

6. Pārtikas aprites prasību ievērošanu kontrolē Pārtikas un veterinārais dienests.

7. Pakalpojuma sniedzēja darbinieki ir apmācīti higiēnas jautājumos.

II. Minimālās higiēnas prasības dienas režīma ievērošanai

8. Dienas režīmu nosaka atbilstoši bērnu vecumam un attīstībai, paredzot arī fiziskās aktivitātes un pastaigas svaigā gaisā.

9. Ja gaisa temperatūra ir zemāka par mīnus 10 °C, pastaigas svaigā gaisā netiek organizētas bērniem, kas jaunāki par trim gadiem.

10. Pēc pusdienām bērniem nodrošina atpūtu.

11. Starp ēdienreizēm ievēro trīs līdz četru stundu intervālu.

12. Elektronisko saziņas līdzekļu (piemēram, televizora, datora) lietošana bērniem pieļaujama ne ilgāk par 15 minūtēm un ne biežāk kā divreiz dienā.

13. Pakalpojuma sniedzējam ir pienākums neuzņemt bērnu ar šādām infekcijas slimību pazīmēm – caureja, vemšana, ādas, gļotādas vai acu ābolu dzelte, paaugstināta (virs 37,5 oC) ķermeņa temperatūra, infekciozas izcelsmes izsitumi (izsitumi kopā ar paaugstinātu ķermeņa temperatūru un izmaiņām bērna uzvedībā – miegainība, atteikšanās ēst, dzert, raudulība, paātrināta elpošana), izņemot gadījumus, ja tiek pieskatīts viens bērns vai vienas ģimenes bērni.

14. Ja bērns nav saņēmis pakalpojumu šo noteikumu 13.punktā minētajos gadījumos vai gadījumos, ja bērns ir slimojis ar normatīvajos aktos par infekcijas slimību reģistrāciju norādīto infekcijas slimību, ģimenes ārsts izsniedz izziņu pakalpojuma sniedzējam par bērna veselības stāvokli un rekomendācijām turpmākai bērna aprūpei pakalpojuma laikā.

15. Pakalpojuma sniedzējs nodrošina savlaicīgu vecāku informēšanu par infekcijas slimību pazīmēm, ar kurām bērns netiks pieņemts pakalpojuma sniegšanas vietā.

III. Teritorija un ēka

16. Ja pakalpojuma sniedzējs pakalpojuma sniegšanas vietā apsaimnieko teritoriju, viņš ievēro šādas prasības:

16.1. teritorijā apzaļumošanai aizliegts izmantot augus, kas ir bīstami cilvēka veselībai, arī augus ar dzelkšņiem un indīgām daļām;

16.2. teritorijas daļa, kuru lieto bērni, ir iežogota;

16.3. teritorijā ir rotaļu un sporta zona, saimniecības zona;

16.4. rotaļu zonā un sporta zonā var ierīkot smilšu kasti, kuru pārklāj laikā, kad bērni to nelieto. Smiltis kastē nomaina reizi gadā – pavasarī;

16.5. rotaļu un sporta zonā iekārto pirmsskolas vecuma bērniem atbilstošas ierīces un konstrukcijas;

16.6. saimniecības zonā ierīko blīva seguma laukumu sadzīves atkritumu konteineru novietošanai. Atkritumus uzglabā slēgtos konteineros, lai tiem nepieklūtu kaitēkļi un grauzēji, kā arī lai nepieļautu pārtikas, dzeramā ūdens un vides (tai skaitā teritorijas) piesārņošanu.

17. Ja pakalpojuma sniedzēja pārvaldījumā nav teritorijas, tas nodrošina bērniem aktivitātes ārā citā sakoptā, bērniem drošā un pieejamā teritorijā.

18. Pakalpojuma sniedzējs ievēro šādas prasības ēkai, kurā tiek sniegts pakalpojums:

18.1. pakalpojums tiek sniegts atbilstoši pakalpojuma sniedzēja darbībai projektētā ēkā. Pakalpojumu var sniegt pielāgotā ēkā vai citas publiskas ēkas vai dzīvojamās ēkas daļā, par kuru saņemts Veselības inspekcijas novērtējums par higiēnas prasību ievērošanu. Pielāgojot ēkas daļu vai telpu grupu pakalpojuma sniegšanai, ievēro būvniecības normatīvajos aktos noteikto kārtību un prasības;

18.2. grupas vai rotaļu telpas un guļamtelpas aizliegts ierīkot puspagraba (cokola) vai pagraba stāvā;

18.3. ēkā, kurā tiek sniegts pakalpojums, var atrasties citas institūcijas, ja attiecīgo institūciju darbība neapdraud bērnu drošību un nerada kaitējumu bērnu veselībai;

18.4. ja ēkā, kurā tiek sniegts pakalpojums, atrodas uzņēmums, kura saimnieciskā darbība ir saistīta ar preču iekraušanu un izkraušanu, ēkas saimniecības zonai ir atsevišķa ieeja.

IV. Telpas

19. Pakalpojuma sniedzējs ievēro šādu minimālo telpu platību (ja guļamtelpa apvienota ar grupas telpu, tad platību grupas telpā vienam bērnam aprēķina, atskaitot no telpas kopējās platības gultu aizņemto platību saliktā veidā. Jaukta vecuma bērnu grupām platību nosaka atbilstoši vecākajai bērnu grupai) vienam bērnam:

19.1. jaunākam par trim gadiem – grupas telpa 2,5 m², guļamtelpa 1,8 m²;

19.2. vecākam par trim gadiem – grupas telpa 3,0 m², guļamtelpa 2,0 m².

20. Pakalpojuma sniegšanas vietā ierīko šādas telpas:

20.1. vietu vai telpu bērnu ratiņu novietošanai;

20.2. katrai bērnu grupai, ievērojot bērnu vecumu:

20.2.1. ģērbtuvī (ja nav iespējams nodrošināt ģērbtuvī katrai grupai, pieļaujama ģērbtuvju apvienošana);

20.2.2. grupas telpu;

20.2.3. guļamtelpu vai guļamtelpai pielāgojamu grupas telpu;

20.2.4. tualeti. Ja tualeti nav iespējams ierīkot, bērniem, kas vecāki par trim gadiem, nodrošina tās pieejamību citā ēkas daļā;

20.3. darbinieku un saimniecības telpu blokā:

20.3.1. administrācijas telpas;

20.3.2. ēdināšanas bloku vai vietu ēdiena sagatavošanai, sadalei, uzglabāšanai, trauku mazgāšanai un uzglabāšanai, ja pakalpojuma sniedzējs piedāvā ēdināšanu;

20.3.3. veļas uzglabāšanas vietu;

20.3.4. veļas mazgāšanas un gludināšanas telpu vai vietu (ja iestādē mazgā un gludina veļu);

20.3.5. darbinieku garderobes telpu/vietu un tualetes telpas;

20.4. atsevišķu telpu bērnu veselības aprūpei, kā arī bērna īslaicīgai izolācijai saistībā ar infekcijas slimību. Pakalpojuma sniegšanas vietā, kur bērni uzturas visu diennakti, iekārto telpu bērnu izolēšanai ar atsevišķu tualeti. Ja nav iespējams ierīkot atsevišķu tualeti, minēto telpu nodrošina ar biotualeti vai sēdpodu;

20.5. vismaz vienu telpu, kas ir pielāgota bērnu kultūras un izklaides pasākumu, mūzikas un sporta nodarbību rīkošanai.

21. Īslaicīga pakalpojuma sniegšanas vietā bērniem nodrošina vietu virsdrēbju novietošanai, rotaļu telpu un tualeti.

V. Telpu iekārtojums

22. Telpu apdarei un to aprīkojumam izmanto viegli tīrāmus, dezinficējamus un telpu funkcijai atbilstošus materiālus.

23. Grīdas segumam izmanto materiāla pārklājumu, kas nav slidens.

24. Pakalpojuma sniedzējs nodrošina tīras, bērnu vecumam un rotaļlietu drošuma noteikumu prasībām atbilstošas rotaļlietas.

25. Bērnu guldināšanai diennakts grupās izmanto gultas. Nodrošinot bērniem atpūtu pēc pusdienām, pieļaujams arī cits alternatīvs guldināšanas veids, ja izvēlētais veids nepasliktina bērnu labsajūtu.

26. Bērnu guldināšanai, kas vecāki par trim gadiem, var izmantot nostiprinātas divstāvu gultas.

27. Ja pakalpojuma sniedzējs nodrošina guldināšanu un piedāvā gultas veļu, tad katram bērnam nodrošina individuālu tīru gultas veļas komplektu.

28. Katram bērnam nodrošina tīrus dvieļus (atsevišķi roku un kāju slaucīšanai) ar individuālu marķējumu un pakaramo. Pieļaujama arī vienreizējās lietošanas dvieļu izmantošana.

29. Gultas veļu un dvieļus maina ne retāk kā reizi 10 darbdiēnās, bet, ja nepieciešams, arī biežāk. Diennakts grupās gultas veļu un dvieļus maina reizi nedēļā.

30. Tualetē ir tualetes papīrs vai salvetes, kā arī šķidrās ziepes un roku nosusināšanas līdzekļi.

31. Ģērbtuvē ierīko individuālus skapjus vai plauktus katra bērna apģērba un apavu glabāšanai, kā arī vietu bērnu apģērba un apavu žāvēšanai.

32. Grupas telpas aprīko ar mēbelēm, kas izgatavotas no veselībai nekaitīga materiāla un kas atbilst bērna augumam saskaņā ar šo noteikumu pielikumu.

33. Bērnu grupu telpu tualetēs nodrošina vienu izlietni uz astoņiem bērniem un vienu izlietni personālam.

34. Tualetē, kas paredzēta bērniem, jaunākiem par trim gadiem, nodrošina:

34.1. ja nepieciešams, nelielus paliktņus kājām;

34.2. dušas ar lokanu vadu, atsevišķu sanitāri tehnisko ierīci ar ūdens pievadu un noteku sēdpodu mazgāšanai;

34.3. katram bērnam sēdpodu ar marķējumu.

35. Tualetē, kas paredzēta bērniem, vecākiem par trim gadiem, nodrošina vienu klozetpodu uz astoņiem bērniem, ja iespējams, ierīkojot atsevišķas kabīnes meitenēm un zēniem.

36. Pakalpojuma sniedzējs uzrauga, lai bērniem, vecākiem par 3 gadiem, tiktu nodrošināti individuālie mutes higiēnas piederumi (zobu suka un neplīstoša materiāla glāze).

VI. Ēdināšana

37. Pakalpojuma sniedzējs nodrošina bērnu ēdināšanu atbilstoši normatīvajiem aktiem par pārtikas aprites uzraudzību un normatīvajiem aktiem par uztura normām izglītības iestāžu izglītojamiem, sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju klientiem un ārstniecības iestāžu pacientiem.

38. Bērnu ēdināšanai izmanto pārtikas produktus, ievērojot to derīguma termiņu, uzglabāšanas režīmu un pagatavošanas noteikumus.

39. Trauki, galda piederumi un virtuves inventārs atbilst obligātajām nekaitīguma prasībām, kas noteiktas materiāliem un priekšmetiem, kuri nonāk saskarē ar pārtiku. Aizliegts lietot alumīnija galda piederumus un alumīnija traukus ēdiena pagatavošanai. Trauku, galda piederumu, virtuves trauku un inventāra mazgāšanai izmanto atbilstošus mazgāšanas un dezinfekcijas līdzekļus, ievērojot to lietošanas instrukciju.

40. Atbildīgā persona pēc saskaņošanas ar iestādes vadītāju vai iestādes vadītājs izstrādā ēdienkarti vienai līdz divām nedēļām. Ēdienkarti izstrādā atbilstoši normatīvajiem aktiem par uztura normām izglītības iestāžu izglītojamiem, sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju klientiem un ārstniecības iestāžu pacientiem, ņemot vērā veselīga uztura principus.

41. Pirms ēdiena sadales bērniem iestādes vadītājs, ēdināšanas bloka vadītājs vai viņa pilnvarota persona paņem pagatavoto ēdienu paraugus. Ēdiena paraugus marķē, norādot parauga ņemšanas laiku (stundu, minūti). Paraugus uzglabā ledusskapī 24 stundas 2–6 °C temperatūrā, pēc tam tos iznīcina.

42. Gatavā produkcija tiek ražota, uzglabāta un realizēta saskaņā ar ēdināšanas tehnoloģisko dokumentāciju. Bērniem pagatavotais ēdiens nav paredzēts atkārtotai uzsildīšanai nākamajā dienā.

43. Ēdināšanas blokā drīkst strādāt darbinieki, kas ir apmācīti higiēnas jautājumos atbilstoši prasībām par pārtikas aprītē nodarbināto personu profesionālās kvalifikācijas prasībām.

44. Darbinieki ievēro personīgās higiēnas noteikumus, izmanto un maina darba apģērbu atbilstoši veicamā darba specifikai. Darba apģērbu uzglabā atsevišķi no personīgā apģērba.

45. Darbinieki ēdienu sadala tikai šim nolūkam paredzētā darba apģērbā.

46. Pakalpojuma sniegšanas vietā neizplata šādus pārtikas produktus:

46.1. dzērienus, kuriem pievienotas:

46.1.1. pārtikas piedevas – krāsvielas: E102 (tartrazīns), E104 (hinolīna dzeltenais), E110 (saulrieta dzeltenais FCF, oranždzeltenais S), E120 (košenils, karmīnskābe, karmīni), E122 (azorubīns, karmoizīns), E124 (kumačs 4R, košenila sarkanais A), E129 (alūra sarkanais AC), E131 (patentzilais V), E132 (indigotīns, indigokarmīns), E133 (briljantzilais FCF), E142 (zaļais S), E151 (briljanta melnais BN, melnais PN), E155 (brūnais HT);

46.1.2. pārtikas piedevas – saldīnātāji: E950 (acesulfāms K), E951 (aspartāms), E952 (ciklāmskābe un ciklamāti),

E954 (saharīns un tā sāļi);

46.1.3. pārtikas piedevas – konservanti, ko lieto reglamentētā daudzumā saskaņā ar normatīvajos aktos noteiktajām prasībām par pārtikas piedevu lietošanu;

46.1.4. kofeīns;

46.1.5. aminoskābes;

46.2. cukura konditorejas izstrādājumus (konfektes, karameles, dražejas), kuriem pievienotas:

46.2.1. pārtikas piedevas – krāsvielas: E102 (tartrazīns), E104 (hinolīna dzeltenais), E110 (saulrieta dzeltenais FCF, oranždzeltenais F), E120 (košenils, karmīnskābe, karmīni), E122 (azorubīns, karmoizīns), E124 (kumačs 4R, košenila sarkanais A), E127 (eritrozīns), E129 (alūra sarkanais AC), E131 (patentzilais V), E132 (indigotīns, indigokarmīns), E133 (briljantzilais FCF), E142 (zaļais S), E151 (briljanta melnais BN, melnais PN), E155 (brūnais HT);

46.2.2. pārtikas piedevas – saldinātāji: E950 (acesulfāms K), E951 (aspartāms), E952 (ciklāmskābe un ciklamāti), E954 (saharīns un tā sāļi);

46.3. košļājamo gumiju, kurai pievienotas pārtikas piedevas – krāsvielas: E102 (tartrazīns), E104 (hinolīna dzeltenais), E110 (saulrieta dzeltenais FCF, oranždzeltenais F), E120 (košenils, karmīnskābe, karmīni), E122 (azorubīns, karmoizīns), E124 (kumačs 4R, košenila sarkanais A), E127 (eritrozīns), E129 (alūra sarkanais AC), E131 (patentzilais V), E132 (indigotīns, indigokarmīns), E133 (briljantzilais FCF), E142 (zaļais S), E151 (briljanta melnais BN, melnais PN), E155 (brūnais HT);

46.4. pārtikas produktus, kuri satur 1,25 g vai vairāk sāls uz 100 g produkta vai 0,5 g vai vairāk nātrija uz 100 g produkta, izņemot pārtikas produktus, kurus izmanto par izejvielām ēdiena pagatavošanai.

VII. Ūdensapgāde un kanalizācija

47. Pakalpojuma sniegšanas vietā dzeramais ūdens atbilst dzeramā ūdens obligātajām nekaitīguma prasībām un bērniem ir brīvi pieejams. Ja pakalpojuma sniegšanas vietā nevar nodrošināt dzeramā ūdens atbilstību obligātajām nekaitīguma prasībām, pakalpojuma sniedzējs nodrošina bērniem slāpju remdēšanai fasēto dzeramo ūdeni. Bērniem slāpju remdēšanai nodrošina individuālus vai vienreizējās lietošanas traukus.

48. Ēkā ir aukstā un karstā ūdens apgāde, kanalizācijas sistēma.

VIII. Apkure, ventilācija, apgaismojums

49. Pieļaujamā minimālā gaisa temperatūra telpās, kurās uzturas bērni:

49.1. kas ir jaunāki par trim gadiem, – vismaz 20 °C;

49.2. kas ir vecāki par trim gadiem, – vismaz 18 °C.

50. Gaisa apmaiņu telpās nodrošina, tās regulāri vēdinot vai izmantojot gaisa kondicionēšanas vai ventilācijas iekārtas. Pakalpojuma sniedzējs nodrošina telpu vēdināšanu katru dienu pirms bērnu ierašanās un pēc bērnu došanās prom no pakalpojuma sniegšanas vietas.

51. Telpās nodrošina dabisko un mākslīgo apgaismojumu. Mākslīgā apgaismojuma līmenis grupas vai rotaļu telpā ir 300 luksu (Lx).

IX. Telpu, iekārtu un inventāra uzturēšanas kārtība

52. Telpu mitro uzkopšanu veic atbilstoši pakalpojuma sniedzēja izstrādātam telpu un aprīkojuma uzkopšanas un dezinfekcijas plānam. Ģērbtuves, grupas vai rotaļu telpu un tualetes mitro uzkopšanu veic ne retāk kā divas reizes dienā.

53. Dezinfekcijas līdzekļus izmanto atbilstoši to lietošanas instrukcijai un uzglabā speciāli paredzētā bērniem nepieejamā vietā.

54. Sēdpodus mazgā pēc katras lietošanas reizes ar mazgāšanas līdzekli un dezinficē pēc nepieciešamības. Klozetpodus dezinficē pēc vajadzības, bet ne retāk kā divas reizes dienā.

55. Bērnu klātbūtnē aizliegts veikt telpu dezinfekciju, dezinfekciju un deratizāciju, kā arī telpu remontdarbus.

56. Mazgājamās rotaļlietas mazgā ar mazgāšanas līdzekli un skalo siltā tekošā ūdenī pēc nepieciešamības, bet ne retāk kā reizi nedēļā. Īslaicīga pakalpojuma sniegšanas vietā nodrošina lietoto mazgājamo rotaļlietu mazgāšanu katru dienu.

57. Katrai telpu grupai lieto atsevišķu attiecīgi marķētu uzkopšanas inventāru.

58. Lietoto veļu savāc un līdz mazgāšanai uzglabā atsevišķos maisos vai tvertnēs ar vāku. Veļu mazgā pakalpojuma sniedzēja veļas mazgātavā. Pieļaujama veļas mazgāšana citās veļas mazgātavās, nodrošinot bērnu veļas mazgāšanu atsevišķi. Aizliegts bērnu veļu mazgāt mājās.

X. Noslēguma jautājumi

59. Atzīt par spēku zaudējušiem Ministru kabineta 2002.gada 27.decembra noteikumus Nr.596 "Higiēnas prasības izglītības iestādēm, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmas" (Latvijas Vēstnesis, 2003, 2., 106.nr.; 2006, 141.nr.; 2008, 96.nr.; 2009, 133.nr.).

60. Noteikumu 20.2.4.apakšpunktā minētā prasība attiecībā uz tualetes pieejamību citā ēkas daļā neattiecas uz jaunbūvējamām ēkām, kurās paredzēts sniegt bērnu uzraudzības pakalpojumu vai īsteno pirmsskolas izglītības programmu.

61. Noteikumi stājas spēkā 2014.gada 1.janvārī.

Ministru prezidents Valdis Dombrovskis

Veselības ministra vietā – zemkopības ministre Laimdota Straujuma

Pielikums
Ministru kabineta
2013.gada 17.septembra noteikumiem Nr.890

Mēbeļu izmēru atbilstība bērna augumam

1. Galda un krēsla izmēra atbilstība bērna augumam			
Nr. p.k.	Bērna augums (cm)	Galda augstums, ±2 cm	Krēsla augstums, ±2 cm
1.1.	80–90	38	20
1.2.	90–100	43	24
1.3.	100–115	46	26
1.4.	virs 115	52	30
2. Gultas izmēra atbilstība bērna augumam			
Nr. p.k.	Bērna augums (cm)	Gultas minimālais garums (cm)	
2.1.	līdz 90	100	
2.2.	90–115	120	
2.3.	virs 115	130	

Veselības ministra vietā – zemkopības ministre Laimdota Straujuma